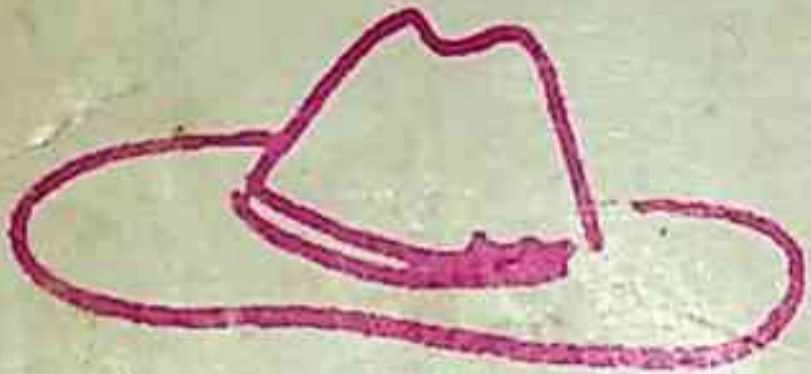

ДЕСАНКА
МАКСИМОВИЋ

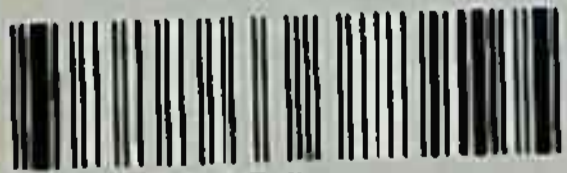
Београд

Библиотека "СРБОЉУБ МИТИЋ"

Д СРК 741.5
МАКСИМОВИЋ ДЕСАНКА
Златни лептир

Мало Црнице

000039356

COBISS ☉

Златни
лептир

Златни једшир

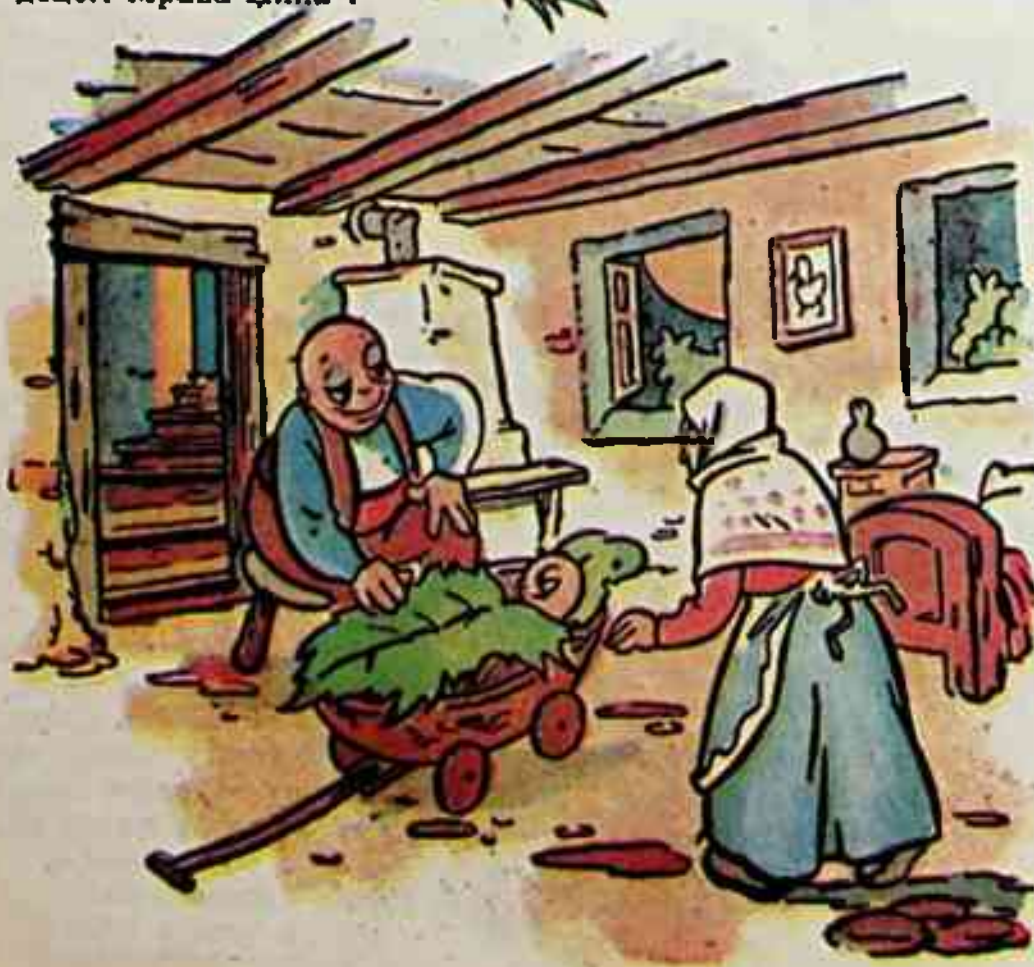
У земљи је некој
далекој, предалекој,
у сред среде планина,
породица живела,
жутога Мрава Цина.
Имао је дечице
више него на шљиви
преродној има шљива,
више него зрнаца
у кукурузних њива,
и листова у грана,
више него капљица
за кишовитих дана.
За сву децу не мого
да пронађе имена,
а камоли прехране,
мрвица и семена,
а камоли кошуља,
опанака и гаћа;
била је то читава
најезда домаћа.

Слазила једном тако
низ планину полако
супруга Мрава Цина
за руку водила
млађег свога сина,
а за њом је табало,
по мрвину табало,
јоште дечак млада.
До тихог шума места,
до планинског вара,
да ноге деци Злата,
супруга Мрава Цина,
у реци изолира.
Кад бише пред пољану
Мрав Цин преда њих ба
из шумског густог мрак:
створа неког нејака
упрдио на раме,
на друго свежањ сламе.
„Донео сам ти, рече,
о, жено Мрава Цина,
још једног малог сина.
Чувај га добро, пази;
на шумској најош стази
самог овог црвића,
без иједнога бића
да га чува и воли.“

Дружина Мрава Цина одасвуд ведро сколи маленога црвића, званог Мрвка Мрвића. А Злата рече Цину: „Куд је милион двеста наших, биће још места и за сина дошљака. Дај и њега да купам, вода је речна млака.“

Кад стигоше пред дворе, слетеше одозгоре пред мајку и пред Цина из свију пукотина, и прозора, и врата, још многе деце чете. Цин их овако срене: „Ево још једно дете, ево још једног брата довео вам је тата“. Журнуше сви на госта, а бејаше их доста, и углас сваки вели: „Благо нама, благо, што су те довели. Даћемо ти сутра коњица зеленка, скакавца с ливада, од млечике млека, вина од купина. Биће теби добро с децом Мрава Цина“.

А и мајчици Злати преслатко је у души па радосно певуши: „Благо мени, благо, стече ми дружина још једнога сина. Прострећу му постељу од мирисног сена, исплести чарапе повише колена; скројити кошуљу и малене гаће од вуне домаће. Увече ћу њему ја уместо мајке певат успаванке.“

И певала му је Злата, певала пече свако, и љушкала полако. И Цин причао приче о попчићу што зриче испод људскога прага, и о рекама меда, о земљама где сунце и месечина седа, где расте златна трава, све док га не успава.

Живео тако дуго,
за црва може се рећи,
у задовољству, срећи;
али једнога дана
спопаде њега мука,
можда је скакао много,
можда јео јабука,
у котурић се свија
као љутица змија
и наглас Мрвић кука:
„Мука ми, мука, мука!“

Џин, добричина стари,
црепове ваздан греје,
Злата чајеве вари,
и сви певају ноћу,
да би га успавали:
„Ћути, ћути, мали,
доста беше плача,
донеће ти лија
из села колача;
донеће ти пчеле,
да те развеселе,
липовога саћа.
Ћути, тебе воли
сва чељад домаћа.“

Али, мој добри Боже,
то ништа не поможе.
Тада Злата повика:
„Мој Џине, брзо трчи,
зови каквог видара
искуснога и стара
што зна чаробне речи
којима све се лечи.“
Мрав Џин укупан стао:
жао му Мрвића, жао,
жао му жене Злате,
па мисли куд би крено
на запомагање њено.

Десила ту се спрака
па рече: „Душа свака
осим нас зна за Пајку,
свих паукова мајку.
Стара је као сова,
мудра је као шарка
та видарица Пајка,
једина зна она речи
којима све се лечи.
Пођи сад за мном, Џине.
Пре но што зора сине,
стићемо на чардаке
ми паучине лаке
где видарица живи.“

Пођоше тако они.
 Цин жури иза свраке
 и сузе тешке рони.
 Пре него зора сину
 прођоше кроз планину,
 стигоше пред чардаке
 видаричине лаке.
 О сувој висин грани
 краљица паучја стара
 а око ње хиљаду
 слугу и надничара,
 и дворкиња и преља,
 све по једно за сваки
 од послова и жеља.
 Вредна пчелица Кротка,
 помоћница јој млада,
 у том баш трену дотка
 велики ко ливада
 ћилим под њене ноге.
 И комарице многе
 свуда око ње преду
 свилу ко зора бледу
 око стабала бора,
 и на ниједној нити
 мрљице или чвора.

А стотину стонога,
 ко стотину гребена,
 чешља јој смерно косу,
 уплиће је и вије.
 Како опази Цина,
 довикну са висина:
 „Јесу ли твоји мрави
 у име бога здрави
 или их штогод тишти?
 Слободно савет ишти!”
 Мрав Цин прво поћута
 збуњен због дугих скута
 њених и косе дуге.
 „Мрави су моји здрави,
 дрхћући најзад рече,
 али ми сина Мрвића
 желудац чупа, пече;
 поваздан он се вије
 у котур као змије,
 не може ништа јести.
 Чини ми се да има
 наједном сто болести.”

Насмеши на то се Пајка,
свих паукова мајка,
и нити узе плести
па рече Мраву Џину:
„Помоћу твоме сину,
мајушном слабом црву,
али ако ти прво
сабереш мени, Џине,
разноликог семена
стотину два бремена;
најпре семена мака
свих неколико шака,
и још од сунцокрета
двдесетак сепета,
и од мирисног биља,
од метвице и смиља,
десетиницу капа,
и од планинског цвета
што расте поред слапа
два-три подобра врга.
Треба ми од папрати
што се по гори злати
семена до пет врећа,
и каранфила шумског
стела бих још горећа
да ми се збере здела.
Треба ми са букве, с клена,
корбица још малена,
и са бора и јеле
по две гомиле целе.
И успут ми се сети
шта још мирише лети,
па и са тога збери
ти по праведној мери.
И све ми то донеси,
Џине, до краја дана.”

Кроз плач тад Џин се јави:
„Када би сви, сви мрави,
мајчице, по свом свету
сада мени помогли,
не би до краја дана
ни они збрати могли
што твоја душа киште.”

Видарка усне стиште:
„Или до краја дана
да сетва буде збрана,
да крај мене се сточи
као мирисне киште;
или ми се на очи
немој јапљати више!”

Тад снага се врати Џину,
викну своју дружину:
„Овамо на планину
до паучијег места,
деце милион двеста!”

Беше права дивота
кад рој се мрави смота
и на посао прилеже.
Ножице им хитре
беже, беже, беже,
од вреже до вреже,

од цвета до цвета,
с макове чауре
па до сунцокрета.
Ручице им хитре
журе, журе, журе,
сад су испод бора
па онда у трену
на букви и клену.
Збира Мрав Цин, збира
од жира до жира,
од круне до круне;
врећице се пуне.
Гомила, гомила,
семена је сила
већ у вреће пало,
ниједнога зрна
у шуми не оста,
али све то мало,
све то беше мало,
ни пола што седа
Пајка заповеда,
а дан би на крају.

Колико било, било.
Цин јој сручи пред крило
и рече мрављи смерно:
„Служио сам те верно,
реци ми сада речи
којима све се лечи!“
Она погледа семе,
све до бремена бреме,
па прасну, а од гласа
њеног ухвати Цина
стотинама ужаса:
„Лажовчина си гола!
Ту, Цине, нема пола
онога што обећа;
али је твоја срећа
што данас добре сам воље.
Него трчи у поље,
и са свих шумских стаза,
кутова и богаза
сакупи мени росу,
Мрав—Цине, у ведрнице:
хоћу да мијем косу
у росици и лице,
па онда ћу ти рећи,
од речи нећу утећи.“

Тешко бејаше Цину
да опет кроз планину
пентра се и крстари,
али му Мрвка жао
па добричина стари
заповест деци дао:
„Проспите ноћ куд који,
па зором, дерани моји,
на послу опет да сте,
маленог брата спас'те,
са шуме росног недра
стресајте росу у ведра.“

И мрав сваки хита
од травке до жита,
и мален се пуже
уз јеле, уз руже.
Стреса, стреса, стреса,
росицу са преса,
са дикина ока,
и са боснока.
Накупили тако
дубоке ведрице
па Цин носи Пајки
паукова мајки
за косу и лице.
Сав милошта сушта
пред ноге јој спушта.

Она тад у смех прште:
„Да ли си, Цине, крштен!
Мој драги, ведро ова

Замишљен Мрав се жути
кроз планину упуту
бринући шта да чини,
јер росу по планини
ветар стаде да круни.

Успут га среле пчеле
па Мраву Цину веле:
„Нудимо ти своја
за кутлове рилца.“
А стршљени зује:
„И ми своја крилца.“
Птице са сик страна:
„Ми кљунове своје,
да ти позобамо
капљице са грана
пре но што се скруне.“
Моба Мрава Цина
сад се свуда просу
и пре ветра шумску
сву покупи росу
па је Цин старина
и цела дружина
опет носе Пајки
паукова мајки.
И Мрав Цин јој збори:
„Што је росе било
по зеленој гори
све се покупило.
Сад кажи мени речи
којима све се лечи.“

А Пајка оком сева
и опет изволева:
„Нећу ти рећи речи
којима све се лечи,
док ми не скупиш пређе
руменкасте и смеђе
и ко снегови беле:
поњавнице их целе
по шуми свуда лете.
Иди сад без чекања
па је с плота, са грања
и са ливада свуци.
Још сутра крајем дана
да ми буду у руци.

Мрав Џин ноћ прослава
у бризи с дружином
и чим зора плава
просу се планином,
он појури сместа
од места до места.
Мили, мили, мили,
мота, мота, мота,
свилицу са плота,
са грања, са траве,
не подиже главе.
Брза, брза, брза,
трза, трза, трза,
трепераву сваку
паучину, траку.
Ручице им мале
већ су намотале
сто четири вретена:
не би тако брзо
ни човек ни жена
сићлу намотали
као мрави мали.

Када више рити
у шуми не оста,
Џин помисли доста
да ће посла бити,
па однесе пређу
румену и смеђу
и као снег белу
хрпу једну целу.
Спусти све у крило
видарице Пајке,
паучије мајке,
најзад чекајући
да му каже речи
којима ће моћи
Мрвка да излечи.

Али да видиш Пајке:
 „Какве то окрајке
 доносиш, стари Мраве!
 То ни видело није
 планинске свиле праве,
 ти конци покидати.
 Све их ти опет врати,
 те нити на своја места,
 како је јутрос било,
 не покидав ни ретка.
 Па опет испочетка
 зрачну свилу лаку
 мотај траку по траку,
 сто и тридесет стопа
 подугачку ми сваку,
 и нека свака светли
 као да је од злата,
 и нека намотата
 буде пре него петли
 идућу зору јаве.
 Тек тада, Цине, знаћеш
 са Мраком сином шта ћеш.

Ту Мрав Цини заплака се,
 на те њезине речи,
 с милион својих мрва;
 на груди клону му глава,
 јер сву изгуби наду
 да ће и после тога
 посла узалуднога
 лек Мрвку да му даду.
 И ето опет чуда,
 долете одасвуда
 све што може да лети.
 Беше ту, боже свети,
 разних крилатих бића,
 све од слепих мишева
 па до птица цариха,
 и сва нуђаху крила,
 да буду мотовила
 безбројна при мотању,
 да опет зрачна свила
 не смрси се по грању.

Крилата мотовила
 и с њима мрави мали
 и тај посао тешки
 срећно су докончали.
 Натоварили прећу
 опет Цину на леђа,
 и стари мравак жути
 поново се упути
 пред видарицу Пајку,
 свих паукова мајку,
 и опет рече смерно:
 „Извршио сам верно,
 мајчице, ти што каза.